

Remissyttrande

Datum 2023-12-01

Diarienummer RS 2023-05299

Ert diarienummer Fö2023/01478

Regeringskansliet

En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50)

Västra Götalandsregionen anser i stort att remissens förslag är bra. Det behövs en struktur för nationell samordning och en utpekad central aktör för att utveckla och säkra en sammanhållen försörjningsberedskap i Sverige.

En tydlig struktur, samordning och analys är en förutsättning för att kunna upprätta en nationell lägesbild och på sikt kunna identifiera vilka brister som finns i den svenska försörjningsberedskapen. Målbilden behöver vara tydlig nog för att ange vilka produkter och volymer som ska lagerhållas, hur lång uthållighet som det ska planeras för, vad som ska prioriteras samt i vilken ordning. Detta är även viktigt för en jämlik vård och jämn förmåga hos Sveriges regioner.

En tydlig struktur, samordning och analys är även en förutsättning för att tydliggöra roller och ansvar mellan olika aktörer (inklusive näringslivet) som har betydelse både för det förberedande och uppbyggande beredskapsarbetet liksom hanteringen under den akuta krisen/händelsen. Det skapar även möjlighet att få till en nationell lägesbild som i sin tur gör det möjligt att identifiera brister och åtgärda dem. Med en tydlig lägesbild och identifierade behov kan tidplan och genomförandeplan läggas och genomföras för att fylla gapet mellan nuläge och målbild. Regering kan på så vis ställa tydligare krav på utpekade aktörer.

En lärdom från Covid-19-pandemin var att i nationella kriser och bristsituationer konkurrerar samtliga aktörer om samma resurser och att det som gynnar en aktör kan bli en brist för en annan. Utifrån ett totalförsvarsbehov kan det även innebära att de som kanske bäst behöver resurserna blir utan eftersom det inte finns en nationell lägesbild och förmåga att fördela tillgängliga resurser. Oklarheter avseende vilka mål som ska uppnås bidrar till onödig tröghet i uppbyggnad av beredskapen i fredstid. När det inte finns en nationell struktur för resurser i fredstid tar det även tid och resurser under en kris för att reda ut vem som ansvarar, bestämmer och gör vad.

Västra Götalandsregionen ser en risk i att Länsstyrelsen inte föreslås erhålla några förstärkta resurser för att omhänderta behovsrapportering och lägesbilder från regionerna. Även om struktur och tydlighet är betänkandets syfte så tillförs ytterligare roller i ett system som redan innehåller många aktörer och Västra Götalandsregionen vill därför understryka vikten av tydlig ansvarsfördelning och

hur informationsinhämtning ska struktureras för att undvika gränsdragningsproblematik.

Utredningen har inte haft i uppdrag att identifiera mål inom beredskapsförsörjningen. Västra Götalandsregionen vill ändå understryka vikten av att det snarast sätts mål som utpekade aktörer, så som kommuner, regioner och myndigheter, kan dimensionera sin försörjningsberedskap utifrån. Västra Götalandsregionen önskar att det läggs ett uppdrag till den nationella samordningsfunktionen för försörjningsberedskap att fastställa sådana mål.

En tydlig och långsiktig finansiering är en förutsättning för uppbyggnaden av en robust försörjningsberedskap. Västra Götalandsregionen anser att ökningen av regioners och kommuners försörjningsberedskapsförmåga och lagerhållning ska betraktas som en stadigvarande förändring av grunduppdraget för att möta totalförsvarets behov och därmed finansieras av staten.

Utredningen betonar att förslagen är långsiktiga och kan ta tid innan de är på plats men att staten och utpekade aktörer inte ska avvakta med åtgärder som är möjliga att genomföra utan införandet av utredningens förslag. Västra Götalandsregionen håller med och vill betona vikten av utveckling och genomförande där det är möjligt.

Nedan följer Västra Götalandsregionens specifika inspel på förslaget delar. I de fall inget inspel görs instämmer Västra Götalandsregionen i förslaget skrivelser:

5.3.3 Närmare om lagen om offentlig upphandling

I en allvarlig krissituation måste avtalen vara sekundära och fördelning av tillgängliga produkter och substanser kunna ske jämlikt över landet i enlighet med de principer som upprättas oavsett om en region har avtal eller ej. Västra Götalandsregionen önskar ett tillägg om att dispenser ska kunna ges även för försäljning och köp enligt avtal baserat på lagen om offentlig upphandling (LOU).

9.6.2 En utökad informationsskyldighet för kommuner och regioner

Utredningen föreslår att regionerna, på begäran, ska inkomma med försörjningsbehov och lägesbild till Länsstyrelsen. Västra Götalandsregionen tycker det är positivt med *en* myndighet att rapportera till avseende försörjningsberedskap förutsatt att det då inte också sker rapporteringsbegäran från de sektorsansvariga myndigheterna avseende försörjningsberedskap.

Västra Götalandsregionen förutsätter också att Länsstyrelsen endast förväntas sammanställa information och skicka vidare till de sektorsansvariga myndigheterna för analys eftersom de inte föreslås ges några extra resurser för uppdraget. Om betänkandet förslag om justeringar i lagen om (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap (LEH) går igenom och regionerna åläggs att på begäran inkomma med uppgifter till Länsstyrelserna anser Västra Götalandsregionen att det är en stadigvarande förändring av regionernas grunduppdrag och önskar i sådant fall att erforderlig ersättning görs från staten till regionerna.

Idag rapporterar regionerna snarlika uppgifter i flertalet olika mallar och system till olika myndigheter, inte bara avseende försörjningsberedskap utan beredskap i stort. Det innebär suboptimering och merarbete för regionerna och det skapar inte möjligheterna för en sammanhållen lägesbild. Västra Götalandsregionen önskar att det på sikt upprättas ett samlat nationellt digitalt rapporteringssystem/databas där regioner och kommuner rapporterar i en form och olika myndigheter kan extrahera lägesbilder. Detta system skulle kräva ett system med förmåga att hantera säkerhetsskyddsklassad information.

15.4.3 Transporter i kris och krig

Det är positivt att transportstyrelsen, i tillägg till ansvar för infrastruktur, även ges ansvar för transporter. Västra Götalandsregionen anser dock att det även behöver tydliggöras vilken myndighet som ansvarar för att drivmedel, drivmedelstransporter och fördelning av drivmedel vid en nationell bristsituation.

16.3.3 Behov av nya finansieringsprinciper för försörjningsberedskapen

Utredning pekar på att det behövs generella finansieringsprinciper för försörjningsberedskapen som framtida ställningstaganden om beredskapsåtgärder ska utgå ifrån. En generell finansieringsprincip ska kunna utgöra grunden för ställningstagande, så att berörda aktörer ska behandlas någorlunda lika och för att bättre kunna förutse vad aviserade åtgärder kan innebära ekonomiskt.

Västra Götalandsregionen vill understryka vikten av att sådana principer tas fram. Så länge finansieringsansvar och uppskattade långsiktiga kostnader är oklara så hämmar det, på ett betydande sätt, såväl den enskilda aktörens genomförande som uppbyggnaden av ett nationellt system för försörjningsberedskap.

16.3.4 Överväganden och förslag: Finansieringsprinciper för försörjningsberedskapen

Utredningen föreslår att regioner kan förväntas att på egen bekostnad upprätthålla en viss grundberedskap för att hantera mindre störningar i sin verksamhet. Västra Götalandsregionen uppfattar att grunduppdraget i allt väsentligt avser beredskap för framtida händelser och kriser och inte omfattar behoven inför krig och totalförsvar och därmed bör finansieras av staten.

Vidare föreslår utredningen att finansieringen av beredskapsförsörjning fortsatt ska utgå från den kommunala finansieringsprincipen som anger att staten finansierar stadigvarande förändringar av det kommunala ansvaret. För aktivitetsbaserade åtgärder som kräver statlig styrning bör i stället riktade bidrag användas vilket innebär att staten finansierar åtgärderna. Västra Götalandsregionen önskar att staten tydligt anger när något ingår som en del i regionernas grunduppdrag och när det endast handlar om ett tillfälligt finansiellt stöd för uppbyggnad men då regionerna själva förväntas finansiera eventuella långsiktiga kostnader som uppdraget medför.

Bilaga 3 – s.615 Kostnader för kommuner och regioners beredskapslagring genom lagringsskyldighet bör ersättas av staten

Betänkandet bedömer att det är nödvändigt att staten ersätter regioner och kommuner för utökad lagringsskyldighet. Västra Götalandsregionen håller med och vill särskilt betona vikten av en sådan finansieringsprincip.

Regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Helén Eliasson
Regionstyrelsens ordförande

Håkan Sandahl
Regiondirektör